

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

כללים אתיים ומקצועיים להערכת מסוכנות של עברייני מין
 יולי 2021

<u>פרק</u>	<u>נושא</u>	<u>עמוד</u>
I.	כללי	ע"מ 1
II.	כללים אתיים	ע"מ 1
	א. הנחיות כלליות	ע"מ 2
	ב. מסגרת הבדיקה להערכת מסוכנות מינית	ע"מ 3
	ג. חיסיון	ע"מ 4
	ד. תיוק מסמכים בתיקי מב"ן והמרכז	ע"מ 4
	ה. מחקרים	ע"מ 5
III.	הערכת מסוכנות	ע"מ 5
	א. השכלה והכשרה	ע"מ 5
	ב. ביצוע הערכת מסוכנות	ע"מ 5-7
	ג. תוקפן של הערכות מסוכנות	ע"מ 7
	ד. אוכלוסיית היעד	ע"מ 7-8
IV.	סיכום	ע"מ 8

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

I. כללי:

1. הערכת מסוכנות, כהגדרתה בחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין תשס"ו (להלן "חוק ההגנה"), היא חוות דעת מקצועית באשר לסיכון לביצוע עבירת מין נוספת על ידי עבריין מין והיא יכולה לכלול, לפי העניין, גם המלצות, ככל שישנן, לעניין טיפול, פיקוח ומעקב ולעניין שיקום מונע. ככלל, ההמלצות לעניין טיפול ושיקום מונע, ניתנות על ידי הגורם המקצועי המתאם (גמ"מ). הערכת מסוכנות שכזו מתבצעת על ידי מעריך מסוכנות בעל מינוי חתום על ידי שר הבריאות ושר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים בלבד.
2. הערכת מסוכנות תתבצע רק עבור הגורמים שנקובים במפורש בחוק, בין בחוק ההגנה ובין בחוק אחר (כגון חוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א 2001).
3. האפשרות לקבל העתק של הערכת מסוכנות קיימת, או תמציתה, מוגבלת לגורמים שנקבע בחוק במפורש שהם זכאים לקבל מידע זה.
4. ע"פ סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי, רשאית ועדת השחרורים לבקש חוות דעת מכל גורם שנראה לה רלוונטי ובשל כך מב"ן מקבל בקשות למתן חוות דעת גם לגבי אסירים שבעבר ריצו עונשי מאסר בגין עבירות מין, גם אם כיום אינם מרצים עונש בגין עבירת מין. במקרה כזה תועבר לוועדה חוות דעת ולא הערכת מסוכנות.
5. הערכת המסוכנות שנערכת בהקשרים השונים, היא המלצה וכלי תומך החלטה אך ההחלטה עצמה מתקבלת על ידי הגוף המוסמך בלבד.
6. מסמך זה מרכז את הכללים האתיים ומקצועיים להערכת מסוכנות של עברייני מין שמתבצעת על ידי מעריכי מסוכנות במסגרת המרכז להערכת מסוכנות ע"י המרכז הרפואי לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס (להלן- "המרכז להערכת מסוכנות" או "המרכז") ובמסגרת מב"ן שב"ס.

II. כללים אתיים

כללים אלו מחייבים כל מעריך מסוכנות המכין הערכת מסוכנות לפי החוק, בין אם עובד במב"ן ובין אם עובד במסגרת המרכז להערכת מסוכנות.

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

א. הנחיות כלליות:

1. על ההערכה הניתנת להיות מקצועית ואובייקטיבית ואין להניח לרגשות אישיים וסובייקטיביים, הקשורים לעבירתו של הנבדק או להתנהגותו, להפריע לביצועה.
2. בהתאם להוראות סעיף 9 לחוק ההגנה, לא ייתן מעריך מסוכנות הערכת מסוכנות לגבי עבריין מין, בכל מקרה בו קיים חשש שמעריך המסוכנות לא יוכל למלא את חובתו כמעריך מסוכנות, בשל ניגוד ענינים בין חובתו כאמור לבין עניין אישי שלו או עיסוקיו האחרים או אם התקיים קשר טיפולי בין מעריך המסוכנות לבין עבריין המין במהלך שלוש השנים שקדמו לביצוע הערכת המסוכנות בעניינו.
3. לא ייתן מעריך מסוכנות לעבריין מין שהוא העריך את מסוכנותו, טיפול במסגרת פרטית, למעט טיפול במסגרת תכנית לשיקום מונע בקהילה, במשך שנה לאחר מתן הערכת המסוכנות.
4. במקרים בהם קיים חשש לחוסר אובייקטיביות כאמור בסעיף 1 לעיל, או חשש לניגודי ענינים כמפורט בסעיף 2, על מעריך המסוכנות לפסול עצמו מיוזמתו ולבקש, כי ההערכה תועבר לביצוע על ידי מעריך אחר.
5. אין להפלות נבדק על בסיס דת, גזע, מין, גיל, לאום, אוריינטציה מינית, מגדר, דעות פוליטיות, מעמד סוציו-אקונומי, נכות או כל מאפיין אחר.
6. מקום שקיימים פערים מקצועיים מהותיים, בין ממצאי הערכת מסוכנות קודמת, לבין ממצאי הערכת מסוכנות נוכחית, ייפרט מעריך המסוכנות הנוכחי פערים אלה בהערכה, תוך ציון שיקוליו לתת משקל יחסי אחר לאותו הממצא בהערכת המסוכנות הנוכחית. ככל האפשר, ולפי שיקול דעתו, יפנה המעריך הנוכחי, טרם גיבוש מסקנה סופית בעניין, למעריך המסוכנות הקודם, לצורך התייעצות בסוגיה.

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

ב. מסגרת הבדיקה להערכת מסוכנות מינית:

1. לפני תחילת הבדיקה להערכת מסוכנות, יש להזדהות בשם מלא ומקצוע בפני הנבדק ולהבהיר לנבדק, כי הבודק בעל מינוי כמעריך מסוכנות לפי חוק ההגנה.
2. ככל שמשותפים בהערכה בודקים נוספים, שאינם מעריכי מסוכנות, יש להבהיר זאת לנבדק ולזהותם.
3. הערכת מסוכנות מתבצעת בהסכמת הנבדק ולכן טרם תחילת הבדיקה, שתשמש לצורך הכנת הערכת המסוכנות, יש לקבל מהנבדק הסכמה מדעת לבדיקה. על מנת שהסכמת הנבדק תהיה הסכמה מדעת, יש לפרט בפני הנבדק, בשפה ובדרך שתהיה מובנת לו, את המידע הבא:
א. סוג הבדיקה ומטרתה (טרם גז"ד, חוות דעת לחופשה, ועדת שחרורים, עתירה, פיקוח וכיוב').
ב. המלצות אפשריות של הבדיקה.
ג. הבהרה שהחלטה בעניינו של הנבדק תתקבל על ידי הגורם המוסמך ולא על ידי הבודק.
ד. מגבלות על חיסיון המידע ובכלל זה, כי המידע יימסר לגורמים המוסמכים לקבלו לפי החוק.
4. יש לציין מראש בפני הנבדק, שכל דבר שיאמר על ידו במהלך הבדיקה, יתכן שיהיה רלוונטי לבדיקה הנוכחית ולבדיקות עתידיות וכי אמירות אלה עשויות להיות משולבות בהערכת המסוכנות.
5. במידה שהנבדק מסרב להיבדק, יש לעשות מאמץ להבהיר לו את השלכות אי הסכמתו להיבדק, ובמידת האפשר, להחתימו על טופס סירוב לבדיקה. יש לתעד את הנסיבות בהן נמסר על הסירוב להיבדק (בשיחת טלפון, באמצעות קצין פיקוח, באמצעות עו"ס בכלא וכדומה). יש להבהיר לנבדק, כי החלטתו לסרב לבדיקה תדווח לגורם המוסמך שאמור היה לקבל את הערכת המסוכנות, וכי ייתכן, שתוכן הערכת מסוכנות, חרף סירוב זה, על סמך המידע הקיים בלבד, ללא בדיקה עדכנית.

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

ג. חיסיון

1. על פי סעיף 4 לחוק ההגנה, מי שהגיע אליו מידע לפי החוק הזה חייב בשמירת סודיות על המידע ואיסור גללות לאחר, למסור אותו לאחר, אלא לפי הוראות חוק ההגנה או חוק מפורש אחר, או לפי צו של בית משפט.
2. הערכת מסוכנות או מידע ממנה לא ימסרו אלא למי שמוסמך לקבל מידע זה בהתאם להוראות סעיף 3 לחוק ההגנה, או לפי הסמכה מפורשת בחוק אחר ולצורך המטרות הקבועות בחוק בלבד.
3. בכל מקרה של ספק, אם ניתן או צריך להעביר מידע, שלא במסגרת ההוראות המפורשות של חוק ההגנה (כגון לצורך מניעת פשע לפי סעיף 262 לחוק העונשין) - יש להתייעץ עם היועץ המשפטי של מב"ן / המרכז להערכת מסוכנות.

ד. תיוק מסמכים בתיקי מב"ן והמרכז:

1. יש לנהל תיק מסודר לכל נבדק ויש לתייק כל הערכת מסוכנות בתיק מב"ן ו/או המרכז להערכת מסוכנות, לפי העניין. בתיק יש לתייק גם את כל החומרים ששימשו בסיס להכנת הערכת המסוכנות, ובכלל זה סיכומי מחלה, כתבי אישום או כל מסמך אחר שהתקבל לצורך הכנת הערכת המסוכנות ואשר הבודק הסתמך עליו בהכנת ההערכה.
2. כל החומרים הנמצאים בתיק הינם בבחינת חומרים רגישים, שחלה עליהם חובת שמירת פרטיות או חיסיון רפואי לפי העניין. חומרים שהוכנו על ידי צדדים שלישיים ומצויים בתיק, אין להעבירם לכל גורם, ובכלל זה הנבדק או ב"כ, לפני בחינה אם אכן מדובר בחומרים שניתנים להעברה ללא צורך בקבלת הסכמת הצד השלישי. טרם מסירת חומרים מהתיק, יש לוודא שהגורם הפונה רשאי ומוסמך לקבלם. חומרים שהתקבלו משב"ס או משירות המבחן, לא יימסרו ויש להפנות את הפונה לגופים אלה.

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

ה. מחקרים

מחקרים המבוצעים במסגרת מב"ן ו/או המרכז להערכת מסוכנות, בנוגע לעברייני מין, והערכות מסוכנות שבוצעו, יערכו, כפוף לכל הוראות הדין ורק לאחר קבלת כל האישורים הנדרשים לכך ובכלל זה אישור ועדת הלסינקי.

III. הערכת מסוכנות:

א. השכלה והכשרה:

1. הערכות מסוכנות מבוצעות על ידי מעריכי מסוכנות בעלי מינוי על פי חוק ההגנה. ככל שמדובר בהערכות מסוכנות המבוצעות במב"ן, אלה מבוצעות לעיתים בשיתוף קרימינולוגים קליניים בתהליכי הכשרה לקבלת מינוי, העובדים יחד עם מעריך מסוכנות בעל מינוי שאחראי להכנת ההערכה, וחתום עליה.
2. על כל מעריך מסוכנות להתעדכן באופן קבוע בספרות המקצועית בתחום הטיפול והערכת המסוכנות של עברייני מין ולקחת חלק בהכשרות מקצועיות ייעודיות בנושאים הללו.

ב. ביצוע הערכת המסוכנות:

1. הערכת המסוכנות מתבססת על עקרונות שיטת שיפוט מקצועי מובנה (Structured Professional Judgement - SPJ) ומשלבת בין ההתרשמות הקלינית לבין גורמי סיכון סטטיים, הקשורים לעברו של אדם ולפונמנולוגיה של עבירותיו; גורמי סיכון דינאמיים, הקשורים לאישיותו, לסביבתו, לנטיות המיניות שלו וכדומה; וגורמי חוסן, הקשורים לגורמים האישיותיים והסביבתיים שביכולתם לסייע למניעת הישנות עבירות מין. כל הגורמים הללו נמצאו בספרות המקצועית בתחום הערכת המסוכנות המינית כמקושרים לרצידיביזם מיני.

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

2. במהלך הבדיקה יש להביא לידיעת הנבדק את מכלול האפשרויות הקיימות לקבלת טיפול לשיקום מונע כהגדרתו בחוק ההגנה, במסגרות השונות: מב"ן, שב"ס, קהילה ולקבל את עמדתו בעניין.
3. אין לערוך הערכת מסוכנות ללא אסמכתא / הפניה המתקבלת מגורם מוסמך.
4. הערכות המסוכנות המבוצעות לעברייני מין במאסר, נערכות ע"פ חוק ההגנה ובהתאם לשיתוף פעולה מב"ן - שב"ס.
5. לצורך הכנת הערכת מסוכנות, חשוב שיעמוד בפני המעריך, מירב המידע הרלוונטי שניתן לאתרו. הערכת מסוכנות מבוססת על בדיקה קלינית (למעט מקרים חריגים), ועל מידע הנמסר למעריך המסוכנות, או שנאסף על ידו. כאמור בסעיף 3(ב)(1) לחוק ההגנה, רשאי מעריך מסוכנות לקבל מידע ממספר גורמים, כמפורט באותו סעיף, וככל שפנה אליהם, חובתם למסור לו את המידע. המסמכים הבאים חיוניים לביצוע הערכת מסוכנות וככלל אין לבצע הערכת מסוכנות בלעדיהם ככל שהם קיימים. בהחלטה לבצע הערכת מסוכנות למרות העדרו של מסמך כלשהו ייקח מעריך המסוכנות בחשבון את המשקל שיש לייחס לאותו מסמך והאם ניתן לבצע ההערכה גם בלעדיו. במסגרת שיקוליו ישקול מעריך המסוכנות גם את הסבירות לאיתור המסמך החסר והעיכוב שייגרם בהכנת ההערכה בשל הצורך להמתין לאיתור אותו מסמך:
 - א. כתב אישום רלוונטי להרשעה.
 - ב. גזר דין ופסק דין בערעור, אם הוגש.
 - ג. הכרעת דין בכל מקרה של הערכת מסוכנות המבוצעת טרם גזר דין.
 - ד. רישום פלילי.
 - ה. הערכות מסוכנות קודמות.
 - ו. תסקירי קצין מבחן.
 - ז. חומר סוציאלי מהקהילה ו/או משב"ס.
 - ח. תיק מב"ן, ככל שמדובר בהערכת מסוכנות שמבוצעות במב"ן.
 - ט. סיכומי התערבויות טיפוליות בכל מסגרת רלוונטית.
 - י. דו"ח פיקוח של יחידת הפיקוח על עברייני מין.
 - יא. חומר טיפולי / משפטי / סוציאלי / פסיכולוגי / רפואי אחר הרלוונטי להערכת המסוכנות.

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

6. על הערכות המסוכנות להיכתב בצורה ברורה ונגישה לכל גורם רלוונטי המקבל אותה.
7. במקרים בהם לנבדק יש רקע פסיכיאטרי, מעריך המסוכנות, ככל שאינו פסיכיאטר, יתייעץ עם רופא פסיכיאטר, הכול על פי שיקול דעת המעריך.
8. על הבודק לעשות כל מאמץ לאמת מידע שנמסר לו על ידי הנבדק.

ג. תוקפן של הערכות מסוכנות:

1. הערכות מסוכנות תקפות, ככלל, ובהעדר שינוי נסיבות משמעותי, לשנתיים.
 2. הערכת מסוכנות נמוכה, שבוצעה למטרות המלצה לפיקוח, נותרת תקפה, אלא אם כן עברייני המין ביצע עבירת מין נוספת.
- למרות האמור, במקרים הבאים ניתן לבדוק עברייני מין גם אם חלפו פחות משנתיים מאז הבדיקה האחרונה:
1. עברייני מין קטינים ייבדקו אחת לחצי שנה. יודגש, שבדיקת עברייני מין שהם אסירים וגילם מתחת ל 18 - אינה מבוצעת מתוקף חוק ההגנה, אלא מתוקף פקודות נציבות וחוק שחרור על תנאי ממאסר.
 2. ניתן לבצע הערכות מסוכנות חוזרות/תקופתיות לעברייני מין, בכל רמות המסוכנות, המשולבים בטיפול ייעודי לעברייני מין – כעבור תשעה חודשים מתחילת הטיפול וכל תשעה חודשים נוספים, עד לסיום הטיפול.
 3. בהתקבל מידע מגורמים מקצועיים/מנהליים/משפטיים, שיש בו, לדעת מעריך המסוכנות, בכדי להשפיע על הערכת המסוכנות, ייבדק על פי שיקול דעת המעריך.

ד. אוכלוסיית היעד:

1. עברייני מין שהורשע בעבירת מין כהגדרתה ומשמעותה בסעיף ההגדרות בחוק ההגנה.

מדינת ישראל

משרד הרווחה

משרד הבריאות

המרכז להערכת מסוכנות

ע"י המרכז לבריאות הנפש באר יעקב נס ציונה מב"ן שב"ס

2. אסיר שפוט בגין עבירה שאינה עבירת מין, אולם הרקע לעבירה הנו מיני (כגון: סחיטה באיומים של מגע מיני או הסגת גבול ופגיעה בפרטיות על רקע מיני, תקיפה של אישה המסרבת לקיום יחסי מין וכדומה) - יש לבצע בדיקה והכנת חוות דעת. יש להדגיש בחוות הדעת, כי אין מדובר בהערכת מסוכנות כמשמעותה בחוק ההגנה, אלא בחוות דעת שמבוצעת על פי פקודות שב"ס או על פי סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי, הכל לפי העניין.
3. חוק ההגנה חל רק על מי שהורשעו בעבירות מין. אין לבצע הערכת מסוכנות מינית לאסירים שאינם שפוטים בגין עבירת מין, גם אם מתנהל נגדם תיק פלילי בגין עבירת מין.
4. אסיר המרצה עונש מאסר בפועל, שבכללו הפעלת עונש מאסר על תנאי או הפקעת רישיון שחרור, בגין עבירת מין שבצע בעבר – דינו כדין עבריין מין לכל דבר, וחוק ההגנה חל עליו.
5. אסיר שמרצה כיום מאסר בגין עבירה שאינה עבירת מין, אולם בעברו נשפט והורשע בעבירת מין (מוגדר "פרופיל עבריין מין") וטרם חלפו חמש שנים מיום שחרורו ממאסר או מיום מתן גזר הדין בעבירת המין (ככל שלא נשפט למאסר) – יש לבצע חוות דעת על פי פקודות שב"ס או על פי סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי, ואין מדובר בהערכת מסוכנות מינית.
6. חוק ההגנה אינו מבחין בין מי שהוא אזרח או תושב המדינה, למי שאינו, ולפיכך נדרשת הערכת מסוכנות ע"פ החוק גם למי שאינו אזרח או תושב המדינה. עם זאת, במידה שתתקבל הפנייה לבדיקה לצורך חופשה ממאסר לעבריין מין שאינו אזרח (כגון עובדים זרים, תיירים או תושבי הרשות הפלסטינית), אין לבצע הערכת מסוכנות עד אשר יתקבל אישור מגורמי שב"ס כי עבריין המין ממלא את הקריטריונים המנהליים והביטחוניים הקבועים בפקודות הנציבות (פרק ו' שם) ליציאה לחופשות.

IV. סיכום:

1. הכללים האתיים מופצים לידיעת הציבור ומפורסמים באתר משרד הבריאות.
2. בשל הדינמיות המאפיינת את תחום הערכת המסוכנות המינית ובשל מורכבותו, עשויים הכללים להשתנות ולהתעדכן בהתאם לספרות המקצועית, לשינויי החקיקה ולניסיון המקצועי המצטבר.